

Nynke Deinema. *Met heel mijn hart*. 9 x 7 x 3 cm porselein, geglazuurd. Foto: Carlo van Steen.

Martin van de Laar kunstenaar-directeur

Cacaofabriek geeft ruimte

HENK LANGENHUIJSEN

Ooit was het een echte fabriek, maar dat is lang geleden. Tot in de jaren dertig van de vorige eeuw werd er cacao verwerkt, waarmee zelfs in Rusland enige roem werd vergaard. Daarna waren er verscheidene andere bestemmingen - van sociale werkplaats tot opslagruimte.

Sinds de jaren tachtig biedt het gebouw langs de Zuid-Willemsvaart, nabij het centrum van Helmond, onder meer onderdak aan zeven zelfstandige kunstenaars; bovendien zijn er twee gastateliers en is er een fraaie expositieruimte. Bert Loerakker heeft een mooie werkplaats in een aangrenzend gebouw en ook beeldend kunstenaar Martin van de Laar werkt er al jaren. Tegenwoordig mag hij zich directeur van De Cacaofabriek noemen en is het zijn taak de professionalisering ter hand te nemen. Hij is geboren in Helmond en studeerde in Amsterdam aan de Rijksacademie, richting monumentaal. 'In de beginperiode hadden we diverse kunstenaars in tal van commissies, maar dat is niet meer mogelijk. Het is nu voor jonge kunstenaars heel moeilijk onbetaald werk te doen. Toch hebben we intussen in de beelden-

de kunstsector een naam opgebouwd, die voorbij de grenzen van Helmond gaat.'

Vlees

Tot 19 november exposeerde Nynke Deinema (Rotterdam, 1963) werk dat de afgelopen zomer ontstond tijdens een werkperiode in het Europees Keramisch Werkcentrum (EKWC) in Den Bosch, aangevuld met werk uit de tijd daarna.

uit klei gebakken vlees

Ze onderzocht of menselijke lichaamsdelen, in de vorm van doorbloede organen of op organen lijkende vormen, omgezet konden worden in esthetisch aantrekkelijke objecten. Dat leverde 'bloederig mooi uit klei gebakken vleesobjecten' op - een mengeling van schoonheid en afstotelijkheid. Andreas Sachsenmaier uit Berlijn werkte de afgelopen tijd in een gastatelier aan zijn video-installatie 'GO TO THE LIMIT'.

Cees Gunsing uit Den Bosch vult momenteel namens de Cacaofabriek een kluis tijdens de 'Hermitage van Helmond' die tot en met 6 januari duurt.

Afgelopen zomer was er, samen met het Gemeentemuseum, een overzichtstentoonstelling van tien Helmondse kunstenaars. Vorig jaar was er een twee maanden durende 'salonpresentatie' vanwege tien jaar Cacaofabriek, getiteld 'Alles Van Waarde Moet Weg' met meer dan 200 kunstenaars en in 1998 was er de tentoonstelling 'Brabant 98' met niet minder dan veertig deelnemers, voornamelijk jonge kunstenaars uit de provincie Noord-Brabant. In het recente verleden toonde ook interessante kunstenaars als Ad van Buuren uit Den Bosch en Aaron van Erp uit Veghel hun werk. Zelfs de Eindhovense stichting 'Man in de Maan', die literatuur op bijzondere locaties wil brengen, sloeg eens haar bivak op in het Helmondse kunstenaarscentrum. 'De maand december ligt nog open,' constateert Van de Laar. 'Ik wil me niet altijd voor een langere periode vastleggen, maar ongetwijfeld dienen kunstenaars zich aan.'

Start

In 1983 kwam er vanuit de provincie geld beschikbaar voor de grote steden om de beeldende kunst een impuls te geven. Helmond hoorde daar ook bij. Van de Laar: 'Toen is er een stichting opgericht met als doelstelling kunstenaars uit de gemeente een podium te geven. Presentatie en ontwikkeling stonden voorop. Vanaf het begin hebben we meer dan vierhonderd kunstenaars in huis gehad. Geleidelijk zijn daar kunstenaars uit de regio, de provincie en zelfs uit het buitenland bij gekomen. De eerste jaren hadden we zeven tentoonstellingen per jaar, nu zijn het er ongeveer dertig. Een voorwaarde voor het gebruik van de gastateliers is dat er na afloop ook een presentatie plaatsvindt en daarom hebben we vaak meerdere exposities tegelijk. Sinds een paar jaar hebben we ook de kelder tot onze beschikking en ook die wordt nu gebruikt als projectruimte.' Tussen de vier- en vijfduizend bezoekers per jaar telt de

Cacaofabriek. Daarnaast zijn er goede contacten met het Van Abbemuseum, het Gemeentemuseum Helmond en galeries in de regio. Van de Laar: 'We willen nog steeds vooral jonge kunstenaars de ruimte geven. Meestal zijn de getoonde werken wel te koop, maar de verkoop staat bij ons niet voorop. We zijn geen winkel. De Cacaofabriek 'verkoopt' kunst in de zin dat er publiek gemaakt wordt.'

Erfgoed

'Wat ons onderscheidt, is dat we kunstenaars een goede en betaalbare werkruimte bieden en dat kunstenaars soms zelfs voor deze plek werk ontwikkelen. Zo heeft Frank Havermans uit Heeswijk hier in 2001 de architectonische installatie KAPKAR TC-23 gebouwd. Bovendien is het een historisch en inspirerend gebouw. De gemeente overweegt het gebouw een monumentenstatus te geven - al is de schoorsteen als symbool van onderdrukking verdwenen -, omdat hier veel fabrieken helemaal zijn verdwenen en dit gebouw op de rand van het oude industrieterrein ligt en binnenkort dus midden in een nieuwe woonwijk terechtkomt. Dan zou het een functie als ontmoetingsplaats kunnen krijgen - met een verbinding tussen heden en verleden. Het gebouw heeft volgens sommigen ook iets sacraals, vanwege het hoge plafond, de nissen en de oorspronkelijke, gietijzeren zuilen die nog afkomstig zijn van de Koninklijke Nederlandse Machinefabriek voorheen Begemann uit Helmond, destijds befaamd en bijvoorbeeld ook verantwoordelijk voor de overkapping van het Bossche treinstation. In die zin vertegenwoordigen we ook industrieel erfgoed.'

Van de Laar van 'DE nederlandsche CACAOFABRIEK' lijkt per toeval verwaald te zijn in de wereld van het culturele ondernemerschap. Een kunstenaar tussen de kunstenaars. Hij begrijpt hun taal, hun wensen en heeft oog voor de mogelijkheden van het gebouw; hij zoekt en vindt zijn weg tussen beleidsnota's en jaarverslagen, gesteund door de gemeente en de provincie. Een man van de werkvloer die op een verantwoorde manier zijn nek durft uit te steken - 'totdat mijn kop eraf moet' - en geleidelijk een boeiend, monumentaal werk tot stand brengt.

Nynke Deinema.

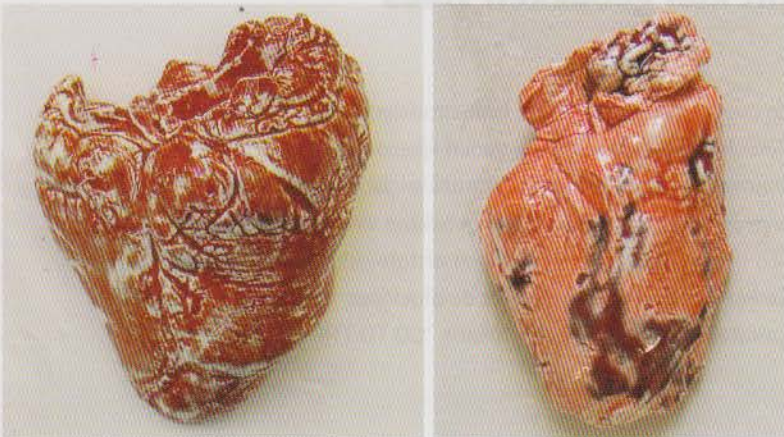
Met heel mijn hart.

9 x 7 x 3 cm.

porselein, geglazuurd.

Foto:

Carlo van Steen.



Info

www.cacaofabriek.nl

www.nynkedeinema.nl

www.a-sachse.de